

Lisansüstü Türk öğrencilerin kitlesel açık çevrimiçi dersleri (kaçd) bırakma konularındaki algıları

Okutman Harun BOZNA^a

^aAnadolu Üniversitesi, Eskişehir, Türkiye

Özet

Kitlesel açık çevrimiçi dersler (KAÇD) son zamanlarda eğitimde çığır açan bir platformdur ve yükseköğretimde kullanımı son zamanlarda oldukça yaygınlaşmış bir sözcüktür. Kitlesel açık çevrimiçi dersler çeşitli üniversiteler ve kurumlardan öğrenenlere birçok öğrenme tecrübeleri sunsa da dersleri bırakma geleneksel eğitimden daha fazladır. Derslere kaydolun öğrencilerin sadece %10 derslerini tamamlamaktadır. Bu durumda, katılımcıların bu konuyla ilgili algıları ve kitlesel açık çevrimiçi dersler ile ilgili kapsamlı bir çalışma gerekliliği doğmuştur. Bu çalışmanın amacı bu dersleri daha ayrıntılı araştırmak ve içerik, bağlam, özellikle de ders bırakma konusunda ayrıntılı bilgi elde etmektir. Araştırmacı lisansüstü öğrencilerin ders bırakma konusuna ilgili algılarını incelemek için çevrimiçi bir anket uygulamış ve bazı katılımcılar ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapmıştır. Katılımcılar Anadolu Üniversitesi'nde çeşitli alanlarda yüksek lisans ve doktora yapan öğrencilerdir. Bulgular dersleri bırakma ile ilgili genellikle zamansızlık ve bir zorlama olmaması şeklindedir.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan Eğitim, kitlesel açık çevrimiçi dersler, ders bırakma, öğrenci algısı

Abstract

MOOC (massive open online course) is a groundbreaking education platform and a current buzzword in higher education. Although MOOCs offer many appreciated learning experiences to learners from various universities and institutions, they have considerably higher dropout rates than traditional education. Only about 10% of the learners who enroll in MOOCs actually complete the course. In this case, perceptions of participants and a comprehensive analysis of MOOCs have become an essential part of the research in this area. This study aims to explore the MOOCs in detail for better understanding its content, purpose and primarily drop out issues. The researcher conducted an online questionnaire to get perceptions of graduate students on their learning experiences in MOOCs and arranged a semi-structured oral interview with some participants. The participants are Turkish graduate level students doing their MA and PhD in various programs. The findings show that participants are more likely to drop out courses due to lack of time and lack of pressure.

Keywords: Distance education, MOOCs, drop out, perception of students

Giriş

“Sanki mavi ve kırmızı bir hap varmış ve maviyi alırsam sınıfa gidip 20 öğrenciye ders vereceğim gibi hissediyorum, fakat ben kırmızıyı aldım ve Harikalar Dünyası’nı gördüm” (Kelly, 2014).

Kitlesel açık çevrimiçi (KAÇD) dersler dijital öğrenmenin yeni bir yoludur; bazıları için büyüleyici, bazıları için ise sinir bozucudur ve öğrenme ve öğretme olgusunun tanımını değiştirmiştir. Bu dersler öğrenme ve öğretmenin yenilikçi yoludur (Meyer ve Zhu, 2013). Kitlesel açık çevrimiçi dersler, dijital çağın mükemmel öğrenme ortamlarını yaratmasına rağmen, bu dersleri alan ve bırakan öğrenci sayısı oldukça fazladır.

Araştırma Sorunsalı

Alan yazın tarandığında kitlesel açık çevrimiçi dersler ile ilgili birçok makaleye ulaşmak mümkündür; fakat öğrencilerin bu dersleri “bırakma nedenlerini” inceleyen çok fazla araştırma yoktur, özellikle Türkiye’de çok az çalışma bulunmaktadır. Araştırmacı bu bağlamda kitlesel açık çevrimiçi dersleri kapsamlı olarak incelemiştir ve dersleri alan lisansüstü öğrencilerle bırakma nedenlerini inceleyen bir çalışma gerçekleştirmiştir. Bu çalışmaya Anadolu Üniversitesi’nde çeşitli alanlarda eğitim gören 10 yüksek lisans, 13 doktora; toplamda 23 öğrenci katılmıştır. Anketler iki haftalık süreç sonrası analiz edilmiş ve temalar oluşturulmuştur ardından gönüllü olan dört katılımcı ile yarı yapılandırılmış görüşmeler aracılığıyla ankette vermiş oldukları yanıtlar ayrıntılarıyla konuşulmuş ve katılımcıların mevcut sorunla ilgili fikirleri kaydedilip incelenmiştir.

Elde edilen bulguların kitlesel açık çevrimiçi ders hazırlamayı planlayan kurum ve kişilere daha nesnel bilgiler vereceği ve bu bilgiler sayesinde bu derslere katılımların daha fazla olacağı tahmin edilmektedir.

Problem Cümlesi

Lisansüstü eğitimlerine devam eden Türk öğrenciler kitlesel açık çevrimiçi dersleri isteyerek almalarına rağmen, bu dersleri neden bırakmaktadırlar?

İlgili Alanyazın

Uzaktan eğitim, öğrenen ve öğretenlerin fiziksel olarak birbirlerinden ayrı olmalarına rağmen iletişim kurmalarını sağlar (Keegan, 1986). Mektupla eğitimle başlamış, teknik medya araçları kullanımı ve dijital eğitime kadar ilerlemiştir (Peters, 2010). Bilgi iletişim teknolojilerindeki ilerlemeler sayesinde, çevrimiçi ders sunumlarının kalitesi son yıllarda gelişmiştir. Tartışmalar, bloglar, video dersleri gibi sosyal medya ile ilgili çevrimiçi aktiviteler, kolaylıkla çevrimiçi öğrenmenin içine dâhil edilebilmektedir (Skiba, 2012).

2008 yılında Manitoba Üniversitesi, Kanada’da, George Siemens ve Stephen Downes ile ilk olarak çevrimiçi dersi tanımlayan “bağlantıcılık ve bağlantılı bilgi” kavramları ile kullanılmıştır. Bu ders “bağlantıcılık” teorisinin temelini atılması ve geliştirilmesi bağlamında eşsizdir. Yaklaşık 160.000 öğrencinin Stanford Üniversite’sinin yapay zekâ dersine kayıtları yaptırdıktan sonra kitlesel açık çevrimiçi ders, 2011 yılında ana haber olarak tekrar gündeme gelmiştir (Waldrop, 2013). Stanford’un Siemens ve Downes’in bağlantıcılık yapısı ile oluşan öğrencilerin işbirlikçi ve öğrenci katılımının ve paylaşımın çok olduğu çalışmalarını içeren derslerinin değiştiği; Bağlantıcı Kitlesel Açık Çevrimiçi Ders (cMOOC), yerine “extension” dan gelen xKitlesel Açık Çevrimiçi Ders (xMOOC) yani daha çok kısa video ve kısa sınavlar içerikli derslerin yaygınlaşmaya başladığı gözlenmiştir (L, 2013).

Başlangıçta Downes ve Siemens’in geliştirmiş olduğu cMOOC’dan esinlenip 2012 yılında EdX, Coursera, ve Udacity teknoloji platformları ile xKitlesel Açık Çevrimiçi Dersler’e geçilmiştir. Bu dersler seçkin üniversiteler tarafından ücretsiz öğrenmek isteyen herkese açık olarak geliştirilmiştir (Yuan, Powell ve Olivier, 2014). “Extension” yani “uzatma” ifadesinin kısaltılmış hali xKitlesel Açık Çevrimiçi Dersler (xMOOC) davranışçı pedagojik yaklaşımı uygular; içeriğindeyse kısa ders videoları, kısa sınavlar, paylaşımlar, akran dönütleri olan etkileşimli medyayı kullanır (Conole, 2013). Son zamanlarda iki modelin karışımından ortaya melez Kitlesel Açık Çevrimiçi Dersler (Hybrid MOOC) daha fazla katılımcıya ulaşmak amaçlı çıkmıştır. X ve c Kitlesel Açık Çevrimiçi Dersler arasında kitlesellik, açıklık, çevrimiçi özellikler ve ders yapısı açısından belli farklar bulunmaktadır. Bu farklılıklar Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. xKAÇD ve cKAÇD Karşılaştırılması, Yuan, Powell ve Olivier (2014).		
<i>xKAÇD</i>		<i>cKAÇD</i>
<i>Belirli koşullara dayalı</i>	<i>Kitlesellik</i>	<i>Topluluk ve bağlantılar</i>
<i>Açık erişimi sınırlı lisans</i>	<i>Açıklık</i>	<i>Açık erişim ve lisans</i>
<i>Tek bir platformda bireysel öğrenme</i>	<i>Çevrimiçi özellikler</i>	<i>Birden fazla platformda öğrenme</i>
<i>Müfredat üzerinden bilgi ve beceri edinme</i>	<i>Ders yapısı</i>	<i>Ortak deneyim, bilgi ve anlayış geliştirme</i>

cKitlesele Açık Çevrimiçi dersler bilginin üretimi ve artırılması odaklı, xKitlesele Açık Çevrimiçi dersler bilginin tekrarına ve sunumuna odaklıdır. Melez Kitlesele Açık Çevrimiçi Dersler ise her iki sunum şeklini de benimseyerek öğrenenlere daha geniş bir skalada hizmet vermekte ve bu bağlamda farklı ders deneyimleri yaşamalarına imkan sağlamaktadırlar. Pedagojik yaklaşım açısından karşılaştırıldığında, cKitlesele Açık Çevrimiçi Derslerin bir ağ şeklinde bağlantıcı bir yaklaşımı, x- Kitlesele Açık Çevrimiçi Derslerin ise doğrusal ve hiyerarşik bir yapıyı benimsedikleri gözlenmektedir (Bozkurt, 2015).

Kitlesele açık çevrimiçi dersler var olan çevrimiçi öğrenme yaklaşımlarının bir uzantısı olarak nitelendirilebilir (Yuan, Powell ve Cetis, 2013). Bu dersler her çeşit öğrenciye çevrimiçi ders içeriğini sunan bir eğitim modelidir (Levine, 2013).

Videolar, bilgisayar temelli ödevler, çevrim içi iletişim forumları dâhil çeşitli internet teknolojilerini kullanan kitlesele açık çevrimiçi dersler çok sayıda öğrencinin ders içeriğine, çeşitli ödevlere ulaşmalarına ve akranlarından destek almalarına olanak sağlar (Balfour, 2013). Kitlesele açık çevrimiçi dersler, öğrenenlerin bilgi oluşturmaları için birlikte ve sosyal etkileşim imkânı sağlayan dinamik bir öğrenme modelidir (Skiba, 2012, s.416).

Kitlesel açık çevrimiçi dersler, sürekli bağlantılar, asenkron etkileşimler, iş birlikçi çalışmalar ve ortaya çıkan öğrenme fırsatları ile sosyal medyanın eğitim amaçlı kullanılmasına katkıda bulunur (deWaard vd., 2011).

Kitlesel açık çevrimiçi ders sunan kaynakların işleyişi genel olarak benzer prensiplere sahiptir; sunumlar, elektronik kitaplar, çizim veya grafik gibi araçlar kullanılmaktadır. Genel olarak kuramsal bilgi vermeye yöneliktir ve videolu derslerle veya web tabanlı uygulamalarla işlenmektedir. (Kesim ve Altınpulluk, 2014).

Techcrunch.com isimli çevrimiçi dergide yayınlanan bir makaleye göre “Bu eğitimler çığgın bir hızla yüksekokullardaki yüz yüze eğitimin yerini almaktadır” (Ferenstein, 2013). Aynı zamanda bazı uzmanların görüşüne göre kitlesel açık çevrimiçi dersler üniversiteleri işsiz bırakacaktır (Smutz, 2013).

Öğrenmedeki değişiklikleri incelediğimizde sosyal medyanın, her an ulaşılabilir olan bulut bilişim araçlarının ve yeni teknolojilerin bu geçişte oldukça etkili olduğunu gözlemlenmektedir ve kitlesel açık çevrimiçi dersler bu değişiklikleri rahatlıkla tamamlayabilecek özellikleri taşımaktadır (deWaard vd., 2011).

Alanda bazı diğer uzmanlar ise kitlesel açık çevrimiçi derslerin eğitim teknolojisinde sadece kabarcıklar olduğunu var olan eğitim sistemini değiştirmeyeceğini ifade etmişlerdir (Crispin, 2012).

Sürekli gelişen kitlesel açık çevrimiçi dersler eğitimciler arasında birçok tartışmaya ve habere neden olmuştur. Şu ana kadar, kitlesel açık çevrimiçi dersler ilgili muazzam sayıda makale ve blog vardır fakat kitlesel açık çevrimiçi dersleri bırakma konusuyla ilgili çok az sayıda çalışma vardır. (Daniel, 2012; Clow, 2013).

Kitlesel açık çevrimiçi dersler öğrenen motivasyonu, sosyal bulunurluk, öğreten bulunurluğu, meşguliyet gibi birçok alanda araştırma imkanları sunmaktadır. Kitlesel açık çevrimiçi derslerin başlangıç döneminden itibaren kimlerin aktif katılımcı, gizli meraklı ve dersleri tamamen bırakanlar olduğu analiz edilmelidir (Koutropoulos vd., 2012).

Giderek yaygınlaşan Kitlesel açık çevrimiçi ders olgusu ile ilgili öğrenme çözümseli konusunda sağlam temelli araştırma oldukça azdır, fakat net olan bulgu bu derslerin geleneksel eğitimle karşılaştırıldığında ders bırakma oranlarının oldukça yüksek olmasıdır (Clow, 2013).

Genellikle kitlesel açık çevrimiçi derslere kaydolun öğrenenlerin sayısı bir iki hafta sonra düşmekte; çeşitli nedenlerden dolayı kayıt yaptıran öğrencilerin sadece %10'u bu dersleri tamamlamaktadırlar (Daniel, 2012; Sandeen, 2013).

Eğitim uzmanları bu olgunun nedenini araştırmayı denemişlerdir. Örneğin Clow (2013) yüksek oranlardaki ders bırakma olayını açıklamak için "huni katılımı" ifadesini uygun görmüştür. Pazarlama ve satın almadaki "Satın alma hunisi" fikrini kullanmıştır ve öğrenenlerin kitlesel açık çevrimiçi ders tecrübelerini dört basamakta incelemiştir. 1. Farkındalık, 2. Kayıt, 3. Aktivite, 4. İlerleme. Bu basamaklardaki öğrenci sayısı dersin başlangıcından sonuna doğru giderek azalmaktadır.

Clow (2013) ders bırakma oranlarını azaltmanın zor olduğunu ifade etmiş ve temel nedeninin öğrenenlere sağlanan destek kaynakların eksikliği olduğunu belirtmiştir.

McAulay, Stewart ve Siemens (2010)'a göre neredeyse tüm açık, çevrimiçi aktivitelerde yüksek oranlarda ders bırakma içsel taahhütlerin eksik olmasından kaynaklanmamaktadır.

Kitlesel olmasından kaynaklanan çok fazla bilgi paylaşımı, süregelen tartışmaları takip edebilme ve güncelliği yakalama çabaları öğrenenleri bunaltan bir durumdur (Adams, Liyanagunawardena ve Williams, 2013).

Binlerce katılımcı olmasına rağmen bu derslere kayıt yaptıran öğrenenlerin tamamlama oranı %13'ün altındadır. Geleneksel ve yeni medya uzmanları ve akademisyenler kitlesel açık çevrimiçi dersler ile ilgili birçok kaygıları olduklarını ifade etmişlerdir ve eğitim ve sosyal desteğin eksikliğini vurgulamışlardır (Booth, Kellogg ve Oliver, 2014).

Kitlesel açık çevrimiçi dersler de açık ve uzaktan eğitim veren diğer profesyonel kurumlar gibi sistematik bir şekilde tasarlanmalıdır. Etkileşimli içerikler, ihtiyaca göre belirlenmiş öğrenme çıktıları, sunum, doğru teknoloji araçları, ölçme ve değerlendirme, öğrenen desteği, erişebilirlik gibi unsurları göz önünde bulundurarak bu dersleri sağlayan platformlar gerekli tedbirleri alabilir ve ders bırakma oranlarını azaltabilirler.

Kitlesele Açık Çevrimiçi Dersleri Bırakma ile İlgili Alan Yazındaki Nedenler

İlk olarak, kitlesele açık çevrimiçi dersler öğrenenleri bu çevrimiçi toplumda sürekli meşgul edecek sosyale çevre sağlamayı ve öğrenmeyi sağlama konusunda başarısızdır. Etkileşim kitlesele olması nedeniyle yeterli değildir. Çok önemli diğere bir konu ise kitlesele açık çevrimiçi derslerin akredite olmamasıdır (Bergelson, 2014). Problem bu derslerin çoğunun akredite olmaması ve tartışabilecek bir konu ise kitlesele açık çevrimiçi ders veren birçok profesörün de bu dersleri alanların gerçekten de bir krediyi hak etmediklerini düşünmeleridir (Kolowich, 2013).

Bu dersleri bırakmanın başka bir nedeni ise kabul sürecidir. Katılımcıların derse katılımları ile ilgili bir ölçüt yoktur. Kabul süreci olmadan, öğrencilerin eğitim geçmişlerinin dersin gereksinimlerini karşılayıp karşılamayacağı bilmeden öğrencilerin derslere kabul edilmesi de etkindir. (Chen, 2014).

Aynı zamanda öğrenenler tarafından önemli diğere bir unsur ise derslerin ücretsiz olması ve öğrenenlerin dersi bırakıp tekrar alma konusundaki özgürlükleridir (Onah vd., 2013).

Bir diğere neden ise öğretim elemanlarının kitlesele bir öğrenci grubuna dönüt verme konusundaki zorluk yaşamaları ve karşılıklı olarak öğrencilerden gelen yetersiz dönüt ile ilgili şikâyetleri bu derslerle ilgili problem yaratan unsurlarındandır (Solomon, 2013). Bu yüzden kitlesele açık çevrimiçi derslerde katılımcıların intihal yapmasını da engelleyecek etkili değerlendirme ve geribildirim yöntemlerine ihtiyaç vardır (Cooper ve Sahami, 2013). Şu anda yapılan uygulamalarda doğru kaynaklarla mı testler yapılıyor doğru kişiler mi bu testleri alıyor konusu problem teşkil etmektedir. Bu problemi en aza indirmek için bazı kitlesele açık çevrimiçi dersleri uygulayıcıları gözetmen eşliğinde sınavlar uygulamakta ve bunun için ücret talep etmektedir (Lewin, 2013).

Bir başka neden ise sosyale bulunurluk; ya da topluluğa ait olmama hissidir. Sosyale bulunurluk, çevrimiçi bir ortamda öğrencinin kendisini bir topluluğun bir parçası olarak hissettiği ölçüde sosyale olarak kendisini var hissetmesidir (Tu ve McIssac, 2002). Sosyale bir varlık olarak insanın çevrimiçi ortamlarda da sosyalleşme paylaşımlara ihtiyacı vardır. Kitlesele olan dersler akran dönütleri dışında iletişime olanak sağlamamaktadır. İletişim bilgi edinmenin veya yapılandırmanın merkezidir çünkü “İletişim bağlantılar kurmanın ve bu bağlantılar sayesinde bilgiyi artırmanın öncelikli mekanizmasıdır”(Ravenscroft, 2011).

Ek olarak, zaman yetersizliği, gerçekten alınan dersleri tamamlama isteğinin olmaması, derslerin zorluğu, kaliteli bir destek alamamak, dijital becerilerin ve öğrenme becerilerinin yetersizliği, beklentiler, derse geç başlamak ve tatmin edici olmayan akran dönütleri kitlesel açık çevrimiçi dersleri bırakma ile ilgili nedenler arasındadır (Onah vd., 2013).

Bütün bu fırsatlara rağmen, kitlesel açık çevrimiçi derslerin geçerli kaynaklarla bu hizmetin kusursuz olduğu ispatlanamamıştır. Önemli sorunlardan bir tanesi ders bırakmaların çok yüksek oranda olmasıdır. Alan yazın tarandığında, araştırmacı “%90 ve üzeri oranda ders bırakma” eylemi ve nedenleri ile ilgili özellikle Türkiye’de sınırlı sayıda çalışma bulmuş ve bu durumu Türkiye’de ve başlangıçta Anadolu Üniversitesi’nde incelemek istemiştir.

Çalışmanın Amacı

Bu çalışmada Anadolu Üniversitesi’nde sosyal bilimler ve eğitim bilimleri enstitülerinde çeşitli alanlarda lisansüstü eğitim alan ve halen derslerine devam etmekte olan öğrencilerin kitlesel açık çevrimiçi dersleri bırakma sebepleri araştırılmıştır. Bu bağlamda, katılımcıların kitlesel açık çevrimiçi dersler ile ilgili algıları, bu derslerin kapsamlı analizi araştırmada önemli bir yer oluşturmuştur ve buna bağlı olarak araştırmacı kitlesel açık çevrimiçi derslerle ilgili öğrenci algılarını araştırmış, özellikle “ders bırakma nedeni ve öneriler” konularına odaklanmıştır.

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu çalışmada veri kitlesel açık çevrimiçi dersleri bırakma ile ilgili alan yazında bulunan nedenlerin listelenmiş halinin bir araya getirildiği birden çok seçeneğin ve diğer nedenleri yazabilecekleri çevrimiçi anketle toplanmıştır. Bu veriler incelenip temalar oluşturulduktan sonra katılımcılarla verilen cevapların ayrıntıları ve önerileri ile ilgili yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiş, ses kayıtları alınmış ve yazılı hale getirilen bulgular analiz edilmiştir. Başlangıçta ise katılımcıların sayısını artırmak için kartopu örnekleme kullanılmıştır. Veri tanımlayıcı ve sayısal değerleri belirlemek amacıyla hem nicel hem de nitel olarak analiz edilmiştir.

Evren ve Örneklem

Çalışma Anadolu Üniversitesi'nde çeşitli alanlarda eğitim gören 10 yüksek lisans, 13 doktora; toplamda 23 öğrenci bu çalışmaya katılmıştır. Katılımcılar 26- 38 yaş aralığında ve 10'u kadın 13'ü erkektir. Facebook'ta açık ve uzaktan eğitim grubundaki lisansüstü öğrenciler ve Yabancı Diller Yüksekokulu'nda lisansüstü eğitimlerine devam etmekte olan okutman ve öğretim görevlileri çalışmada yer almışlardır.

Araştırma Soruları

1. Kitlesele açık çevrimiçi dersleri bırakma nedenleriniz nedir?
2. Kitlesele açık çevrimiçi derslerdeki “ders bırakma” eylemini azaltmak için tavsiyeleriniz nelerdir?

Sınırlılıklar

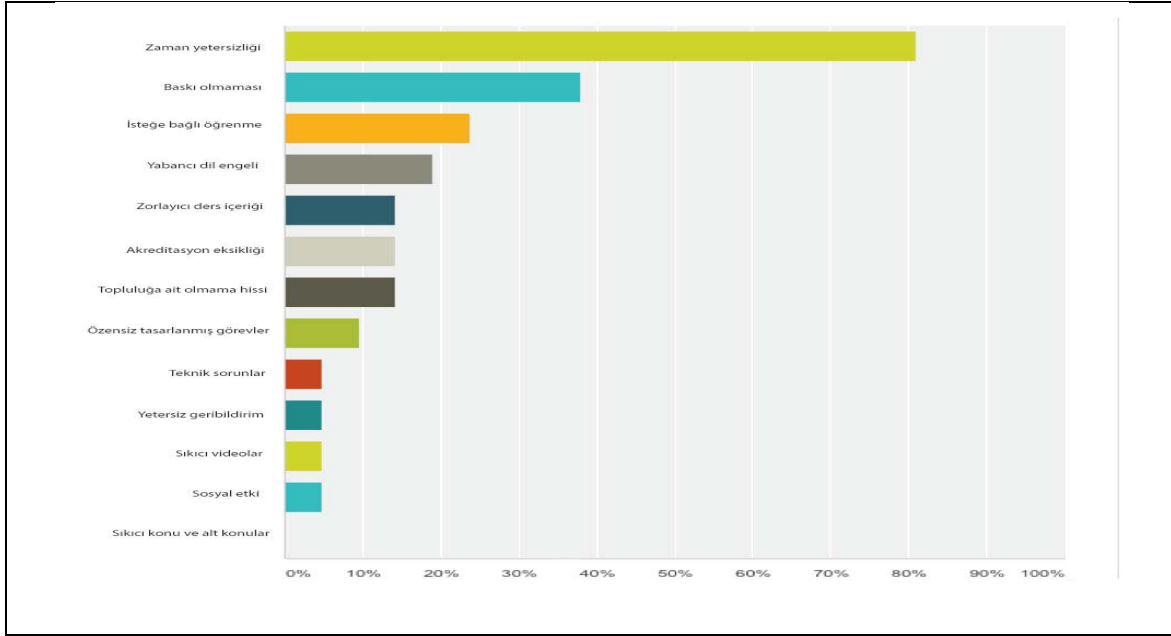
Dünya çapında adeta bir fenomen haline gelmiş olan kitlesele açık çevrimiçi dersleri Türkiye'de akademik ortamlarda bile bilen çok az kişi vardır. Bu problemle ilişkili olarak da çalışmada kitlesele açık çevrimiçi dersleri bırakma ile ilgili kesin sonuçlar alabilmek için katılımcı sayısı sınırlı kalmıştır. Bir sonraki araştırmada sistematik bir çalışma ile daha fazla katılımcı davet edilebilir ve çalışmanın geçerliliği artırabilir. Ek olarak, farklı üniversitelerde lisansüstü eğitim gören öğrenciler de dahil edilip daha net bir resmin ortaya konulması sağlanabilir.

Bulgular ve Yorumlar

Anket alan yazında kitlesele açık çevrimiçi dersleri bırakma nedenlerini içeren 13 maddeden oluşmaktadır. Bu maddeler şu şekilde sıralanmıştır: Zaman yetersizliği, baskının olmaması, isteğe bağlı öğrenme, yabancı dil engeli, zorlayıcı ders içeriği, akreditasyon eksikliği, topluluğa ait olmama hissi, özensiz tasarlanmış görevler, teknik sorunlar, yetersiz geribildirim, sıkıcı videolar, sosyal etki, sıkıcı konu ve alt konular. Aynı zamanda katılımcıların liste dışından fikirler üretebilecekleri ve açık uçlu olarak cevap yazabilecekleri “diğer “seçeneği de eklenmiştir. Katılımcıların birden fazla kategoriye seçme ve diğer maddelerini ekleme seçenekleri alan yazında bulunmayan nedenleri ortaya çıkarmıştır.

Diğer veri toplama yöntemi ise katılımcılarla yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler olmuştur. Gönüllü 4 katılımcı ile yüz yüze yapılan görüşmelerin ses kaydı alınmıştır ve

görüşmelerdeki bu kayıtlar yazıya dökülmüştür. Anketteki cevaplardan sonra görüşmeler için temalar ve konular oluşturulmuş anket ve görüşmelerdeki cevaplar analiz edilip karşılaştırılmıştır. Şekil 1’de katılımcıların ders bırakma nedenleri ile ilgili temalar ve sıklıklar gösterilmektedir.

Şekil 1. Ders bırakma nedenleri ile ilgili temaların sıklığını göstermektedir.

Tablo 2. Bu tabloda hem ders bırakma oranları hem de yüzdelikler gösterilmektedir. Aynı zamanda katılımcıların hangi kategorileri seçtikleri net sayılarla verilmektedir.

▼ Zaman yetersizliği	%80,95	17
▼ Baskının olmaması (Ders kaynaklarının hep açık olması)	%38,10	8
▼ İsteğe bağlı öğrenme (ihtiyaca göre ünitelerde çalışma)	%23,81	5
▼ Yabancı dil engeli	%19,05	4
▼ Zorlayıcı ders içeriği	%14,29	3
▼ Akreditasyon eksikliği	%14,29	3
▼ Topluluğa ait olmama hissi	%14,29	3
▼ Özensiz tasarlanmış görevler	%9,52	2
▼ Teknik sorunlar	%4,76	1
▼ Yetersiz geribildirim	%4,76	1
▼ Sıkıcı videolar	%4,76	1
▼ Sosyal etki	%4,76	1
▼ Sıkıcı konu ve alt konular	%0,00	0

İstatiksel olarak %80.95 cevaplama oranıyla ders bırakmadaki en önemli neden “zaman yetersizliğidir”. 23 katılımcıdan, 17’si zaman yetersizliğini öncelikli olarak belirtmişlerdir. Anketi alan ve görüşmeye dahil olan katılımcılar zamanla ilgili sorunları dile getirmişlerdir. Lisansüstü öğrenciler genellikle kitlesel açık çevrimiçi dersleri tatillerde ve güvenilir kaynak ihtiyaçları olduğunda almaktadır. Okullar açılınca ve dersler yoğunlaşınca, özellikle sınav haftalarında bu derslere yönelik zamanlarının olmadığı ve doğal olarak ta dersleri bıraktıkları tespit edilmiştir.

%38.10 ile 8 katılımcı “baskı eksikliği” konusunu seçmişler ve kitlesel açık çevrimiçi derslerde kaynakların hep açık olduğunu ve ihtiyaçları olduğunda erişebileceklerini ifade etmişlerdir. Açık kaynaklar sayesinde öğrenciler istedikleri zaman sunulan kaynakları dersleri ya da bireysel çalışmalarını için yardımcı kaynak olarak kullanabilirler (Çağiltay ve Kurşun, 2008).

Yüz yüze yapılan görüşmelerde de, 2 katılımcı kitlesel açık çevrimiçi derslere kayıt yaptıran nedenlerinin ilgili açık kaynaklara erişmek olduğunu ifade etmiştir. Bu görüşmelerden elde edilen içerik aşağıda belirtilmiştir.

1. Katılımcı

“Ben kitlesel açık çevrimiçi derslerin eğitimde fırsat eşitliği yarattığını düşünüyorum. Uzun vadede oyun sadece yükseköğrenim de değil; eğitimin her alanında değişeceğini düşünüyorum. Umarım bu dersler her zaman ücretsiz ve erişime açık kalacaktır çünkü benim öncelikli amacım bir sertifika almak değil çünkü zaman zaman ders videolarını izlemek ve kaynaklara erişmek için derse giriş yapıyorum”

2. Katılımcı

“Bu dersleri organize edilmiş açık ders kaynaklarına erişmek için alıyorum genelde çünkü bireysel olarak bu kadar veriyi toplamam zor. Bunun yanı sıra, ben memur olarak çalışıyorum ve sertifikaya ihtiyacım yok; bu şekilde terfi almam da söz konusu değil”.

3. Katılımcı

“Ders bırakmamın temel nedeni sadece zaman yetersizliği, çok yoğunum”.

4. Katılımcı

“Kitlesel açık çevrimiçi dersler benim önceliğim değil, bazen yeni bir şeyler öğrenmek için takılıyorum, sıkılınca ya da ödev haftası gelince dersleri bırakıyorum”.

İhtiyaca göre öğrenme, yabancı dil sıkıntısı ders bırakmayı etkileyen diğer önemli nedenlerdendir. %23.8 oranla 5 katılımcı “ihtiyaca göre öğrenmeyi” dersi bırakma unsuru olarak belirlemişlerdir. Katılımcılar bu bağlamda dersleri sadece modüllerle oluşturulmuş kaynaklar olarak değerlendirmekte ve amaçlarına ulaştıktan sonra dersleri bıraktıklarını belirtmişlerdir. Kitlesel açık çevrimiçi dersleri bırakmaya neden olan diğer temel unsurlar: Yabancı dil yetersizliği, zorlayıcı ders içeriği, akreditasyonun olmaması şeklindedir. Sonuçlar kitlesel çevrim açık dersleri bırakmadaki temel nedenleri göstermektedir ve bu muntazam öğrenme platformu için bu dersleri tasarlayacak alan uzmanlarına ve kurumlara önemli bir kaynak niteliğindedir.

Katılımcıların Önerileri

Katılımcıların ortak önerileri etkili dönüt alma ve dil seçeneklerine önem verilmesi ile bu derslere olan ilginin artacağı şeklindedir. Bir diğer konu ise videoların çok uzun olmaması gerektiği şeklindedir. Alan yazında da belirtildiği gibi xkitlesel açık çevrimiçi ders videolarının kısa ve anlaşılır olması beklenmektedir. Önerilerden ilginç olanı ise kitlesel açık çevrimiçi derslerin ücretli olması gerektiği; ücretsiz olduğu sürece ders bırakmaların kaçınılmaz olacağı şeklindedir. Ücretsiz sunulan bu derslere sadece sertifika almak için ücret ödenmektedir ve çalışmadaki katılımcılar sertifika amaçlı ders almadıkları için ücretsiz olan platformlara defalarca giriş çıkış yapabildiklerini ifade etmişlerdir.

Sonuç ve Öneriler

Amerika başta olmak pek çok ülkede sayıları çığ gibi artmakta olan yükseköğretim ve üniversite, öğrenenlere birçok derse erişimi mümkün kılan kitlesel açık çevrimiçi ders (KAÇD) konusunu irdelemekte ve uygulamaktadır. Bu derslerdeki bütün olumlu imkânlarla rağmen dersleri bırakma oranları oldukça yüksektir; araştırmacı bu bağlamda kitlesel açık çevrimiçi dersleri kapsamlı olarak incelemiş; elde edilen bulgular ise bu derslerdeki öğrenme ortamlarında gerekli değişiklikleri yapabilme ve bütünsel bir destek olma konusunda kitlesel açık çevrimiçi ders hazırlamayı planlayan kurumlara ışık tutacak niteliktedir. Çalışma öğrenenlerin

kitlesel açık çevrimiçi dersleri bırakma nedenleri ve katılımcıların önerileri odaklıdır. Kitlesel açık çevrimiçi derslerde öğrenciler her ne kadar zaman, mekan ve diğer unsurlarda esnekliğe sahip olsalar da; zaman faktörü ortak bir problem olarak tespit edilmiş ve açık kaynaklara kolay erişim katılımcıların ortak amaçlarından bir diğeri olmuştur. Dolayısıyla ders kayıtları yapılmadan önce öğrencilere yeterince bilgilendirme yapıp öğrenenlere bu dersleri daha verimli nasıl alabilecekleri konusunda farkındalıklar yaratılabilir. Benzer bir şekilde, açık ve uzaktan eğitim veren kurumlar da zaman zaman sistem veya alt sistemler kaynaklı “ders bırakma” problemleri yaşamaktadır. Uzaktan eğitimin geldiği son nokta olan kitlesel açık çevrimiçi dersler üzerine yapılan bu çalışmada elde edilen bulgular Türkiye’de açık ve uzaktan ders veren kurumlara ve kitlesel açık çevrimiçi ders tasarımcılarına daha verimli öğrenme ortamları sağlayabilir ve öğrencilerin akademik başarılarını artırmak için kullanılabilir.

Christopher Brinton “KAÇD’leri doğru hale getirebilmemiz için daha uzun yıllar denememiz ve geliştirmemiz gerekiyor. Zorluklar her ne kadar yadsınamayacak düzeyde olsa da, KAÇD’lerin gelecekteki eğitimin sınırlarını yeniden belirlemek için sunduğu fırsatlar daha da büyük.” ifadesini kullanmıştır (Gelişim Eğitim, 2015). Bu nedenle açık ve uzaktan ya da kitlesel açık çevrimiçi ders hazırlayan kurum ve kişiler bu çalışmadaki katılımcı fikirlerini birer geribildirim olarak alıp açık ve uzaktan eğitim ders tasarımları konusunda evrensel ölçütleri göz önünde bulundurarak birtakım düzenlemeler ile geleceğin eğitim modeli olabilecek kitlesel açık çevrimiçi dersleri daha verimli hale getirebilir ve ders bırakma eylemlerini daha düşük seviyelere indirebilirler.

Kaynakça

- Liyanagunawardena, T. R., Adams, A. A., & Williams, S. A. (2013). MOOCs: A systematic study of the published literature 2008-2012. *The International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 14(3), 202-227. <http://www.irrodl.org/index.php/irrodl/article/view/1455> Erişim tarihi 19.10.2005.
- Balfour, S. P. (2013). Assessing writing in MOOCs: automated essay scoring and calibrated peer review. *Research & Practice in Assessment*, 8, 40-48. <http://www.irrodl.org/index.php/irrodl/article/view/1455/2531> Erişim Tarihi 17.10.2015.
- Bozkurt, Ö. A. (2015). Kitlesele Açık Çevrimiçi Dersler (Massive Open Online Courses-MOOCs) ve sayısal bilgi çağında yaşamboyu öğrenme fırsatı. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 62-63.
- Clow, D. (2013). MOOCs and the funnel of participation. In *Proceedings of the Third International Conference on Learning Analytics and Knowledge* (pp. 185-189). ACM, New York.
- Conole, G. (2013). MOOCs as disruptive technologies: pedagogies for enhancing the learner experience and quality of MOOCs. *Online at http://eprints.rclis.org/19388*. <http://www.um.es/ead/red/39/conole.pdf> Erişim Tarihi 18.10.2015.
- Cooper, S., & Sahami, M. (2013). Education reflections on Stanford's MOOCs: New possibilities in online education create new challenges. *Communications of the ACM*, 56(2), 28-30.
- Daniel, J. (2012). Making sense of MOOCs: Musing in a maze of myth, paradox and possibility. *Journal of Interactive Media in Education*, 2012(3).
- deWaard, I., Abajian, S., Gallagher M.S., Hogue, R., Keskin, N., Koutropoulos, A., & Rodriguez, O. (2011). Using mLearning and MOOCs to understand chaos, emergence, and complexity in education. *The International Review of Research in Open and Distance Learning*, 12(7), 95-115.
- D.F.O Onah, J.Sinclair, & R. Boyatt (2013). Drop out rates of MOOCs: Behavioral Patterns. http://www2.warwick.ac.uk/fac/sci/dcs/people/research/csrmaj/daniel_onah_edulearn14.pdf Erişim Tarihi 15.10.2015.
- Ferenstein, G. (2013). Online education is replacing physical colleges at a crazy fast pace. <http://techcrunch.com/search/moocs#stq=moocs&stp=1> / Erişim Tarihi 12.10.2015

- Gelişim Eğitim (2015). Kitlesele Açık Çevrimiçi Dersler (MOOC) Nasıl Çalışıyor? <http://gelisimegitim.com/kitlesele-acik-cevrimici-dersler-mooc-nasil-calisiyor/> Erişim Tarihi 12.03.2016.
- Keegan, D. (1986). *Foundations of Distance Education*. London: Croom Helm. □
- Kelly A.P. (2014). Disruptor, Distracter, or What? A Policymaker's Guide to Massive Open Online Courses. <http://eric.ed.gov/?q=drop+out+issues+in+MOOCs&id=ED553715> Erişim Tarihi 15.10.2015.
- Kellogg, S., Booth, S., & Oliver, K. (2014). A social network perspective on peer supported learning in MOOCs for educators. *The International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 15(5). <http://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1045972.pdf> Erişim Tarihi 20.10.2015.
- Kesim, E., & Altınpulluk, H. (2014). Perceptions of distance education professionals regarding the use of MOOCs. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 5(4).
- Kop, R., & Hill, A. (2008). Connectivism: Learning theory of the future or vestige of the past? *The International Review of Research in Open and Distance Learning*, 9(3).
- Koutropoulos, A., Gallagher, M. S., Abajian, S. C., de Waard, I., Hogue, R. J., Keskin, N. Ö., & Rodriguez, C. O. (2012). Emotive vocabulary in MOOCs: Context & participant retention. *European Journal of Open, Distance and E-Learning*, 15(1). <http://www.eurodl.org/?article=507> Erişim Tarihi 10.11.2015.
- Kurşun, E., & Çağıltay, K. (2008). Açık Ders Kaynaklarının Faydaları, Uygulanması Sırasında Karşılaşılabilecek Engeller ve Çözüm Önerileri Üzerine Bir Ön Çalışma. http://ab.org.tr/ab08/kitap/Bildiriler/Kursun_Cagiltay_AB08.pdf Erişim tarihi 10.11.2015.
- Levine, A. (2013). DS106: Not a course, not like any MOOC. *Educause Review*, January, 28.
- Lewin, T. (2013). Universities abroad join partnerships on the web. *The New York Times*, 20(2013), 21-02. http://www.nytimes.com/2013/02/21/education/universities-abroad-join-mooc-course-projects.html?_r=0 Erişim Tarihi 10.11.2015.
- Meyer, J. P., & Zhu, S. (2013). Fair and equitable measurement of student learning in MOOCs: An introduction to item response theory, scale linking, and score equating. *Research & Practice in Assessment*, 8(1), 26-39.

- Mioduser, D., Nachmias, R., & Forkush-Baruch, A. (2008). New literacies for the knowledge society. In J. Voogt & G. A. Knezek (Eds.), *International handbook of information technology in primary and secondary education* (pp.23-42). New York; London: Springer.
- Peters, O. (2010). *Distance education in transition: Developments and issues*. BIS-Verlag der Carl-von-Ossietsky-Univ.
- Ravenscroft, A. (2011). Dialogue and connectivism: a new approach to understanding and promising dialogue-rich networked learning. <http://www.irrodl.org/index.php/irrodl/article/view/934> Erişim Tarihi 10.11.2015.
- Rodriguez. C. O. (2013). MOOCs and the AI-Standard like courses: Two successful and distinct course formats for massive open online courses. *The European Journal of Open, Distance and E-Learning*, 14(2), 66-80. <http://www.eurodl.org/?article=516> Erişim Tarihi 22.10.2015
- Sandeen, C. (2013). Assessment's place in the new MOOC world. *Research & Practice in Assessment*, 8(1), 5-12.
- Siemens, G. (2012). MOOCs are really a platform. *Elearnspace*. <http://elearnspace.org/blog/2012/07/25/moocs-are-really-a-platform/> Erişim Tarihi 20.10.2015.
- Skiba, D. (2012). Disruption in higher education: massively open online courses (MOOCs). *Nursing Education Perspectives*, 33(6), 416-417.
- Tu, C. H., & McIsaac, M. S. (2002). An examination of social presence to increase interaction in online classes. *American Journal of Distance Education*, 16(3), 131-150.
- Waldrop, M.M. (2013). Online learning: campus 2.0. *Nature*, 495, 160–163. <http://www.nature.com/news/online-learning-campus-2-0-1.12590> Erişim Tarihi 20.10.2015.
- Yuan, L., Powell, S., & Cetus, J. (2013). MOOCs and open education: Implications for higher education. <http://ictlogy.net/bibliography/reports/projects.php?idp=2397&lang=es> Erişim Tarihi 19.03.2016.
- Yuan, L., Powell, S., & Olivier, B. (2014). Beyond MOOCs: Sustainable online learning in institutions. *Cetus. White paper. Recuperado de http://publications.cetus.ac.uk/2014/898*. <http://publications.cetus.org.uk/wp-content/uploads/2014/01/Beyond-MOOCs-Sustainable-Online-Learning-in-Institutions.pdf> Erişim Tarihi 20.03.2016.

Yazar Hakkında

Okt. Harun BOZNA

Okt. Harun Bozna, 2002'den beri Anadolu Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu'nda çalışmaktadır. Bozna, YDYO'da test birimi ve çeşitli departmanlarda çalışmıştır ve halen Erasmus Koordinatörlüğü görevini yürütmektedir. Yazar, lisans eğitimini 19 Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi İngilizce Öğretmenliği Bölümü'nde tamamlamış ve 1999 yılında mezun olmuştur. Yazar Anadolu Üniversitesi, Uzaktan Eğitim Anabilim Dalında yüksek lisans öğrencisidir ve çalışmalarını açık ve uzaktan eğitim ve ELT alanlarında sürdürmekte olup ulusal, uluslararası ve kültürlerarası çalışmalarda yer almaya devam etmektedir. İlgili alanları; uzaktan eğitim teknolojileri, çevrimiçi öğrenme modelleri, eğitimde teknoloji adaptasyonları, yaratıcı drama ve uygulamalı dilbilimdir.

Posta adresi: Anadolu Üniversitesi, İki Eylül Kampüsü, Yabancı Diller Yüksekokulu, Eskişehir, Türkiye
Tel (İş): +90 222 335 05 80/ 6187
Eposta: hbozna@anadolu.edu.tr